

**CENTAR ZA EDUKACIJU SUDIJA I TUŽILACA U FEDERACIJI BIH
CENTAR ZA EDUKACIJU SUDIJA I TUŽILACA U REPUBLICI SRPSKOJ
PRAVOSUDNA KOMISIJA BRČKO DISTRIKTA BIH**

POČETNA OBUKA I STRUČNO USAVRŠAVANJE SUDIJA I TUŽILACA

SREDNJOROČNA STRATEGIJA

ZA PERIOD 2017.-2020. GODINE

Sarajevo, Banja Luka, novembar 2017.godine

SADRŽAJ

Poglavlje 1 – UVOD.....	7
1.1.Pravni okvir.....	7
1.2. Metodologija izrade Strategije	8
1.3. Analiza trenutnog stanja (kratki osvrt na Srednjoročnu strategiju 2012.-2015.)	9
1.3.1. Strateški pravci: STRUKTURA OBUKE, POČETNA OBUKA, STRUČNO USAVRŠAVANJE	9
1.3.2. Strateški pravci: UČENJE NA DALJINU (E-UČENJE) I EVALUACIJA.....	11
1.3.3. Strateški pravac: EDUKATORI	11
1.3.4.Strateški pravac: SARADNJA SA DRUGIM INSTITUCIJAMA	12
Poglavlje 2 – VIZIJA I MISIJA.....	13
2.1.Misija.....	13
2.2.Vizija.....	13
Poglavlje 3 – STRATEŠKI PRAVCI I STRATEŠKI CILJEVI.....	14
Strateški pravac 1: REVIZIJA OBUKE	14
STRATEŠKI CILJEVI.....	14
Strateški cilj 1.1 – REVIZIJA POČETNE OBUKE	14
Strateški cilj 1.2 – REVIZIJA STRUČNOG USAVRŠAVANJA SUDIJA I TUŽILACA – KONTINUIRANE OBUKE	15
Strateški pravac 2: POČETNA OBUKA	16
Strateški cilj 2.1 – USPOSTAVLJANJE SISTEMA POČETNE OBUKE ZA PRIPRAVNIKE	16
Strateški cilj 2.2 - KREIRANJE NOVOG PROGRAMA POČETNE OBUKE ZA STRUČNE SARADNIKE/SAVJETNIKE KAO OSOBE KOJE SE NAMJERAVAJU BAVITI PROFESIJOM SUDIJE I TUŽIOCA	17
Strateški cilj 2.3 - UNAPRIJEDITI SISTEM POČETNE OBUKE ZA NOVOIMENOVANE SUDIJE I TUŽIOCE	17
Strateški pravac 3: STRUČNO USAVRŠAVANJE.....	18
Strateški cilj 3.1–AFIRMACIJA ZNAČAJA STRUČNOG USAVRŠAVANJA U PRAVOSUDNOJ ZAJEDNICI.....	18
Strateški cilj 3.2 - UNAPRIJEDITI PROCES IZRADE PROGRAMA STRUČNOG USAVRŠAVANJA	18
Strateški cilj 3.3 - OSIGURATI DA SADRŽAJI U PROGRAMIMA STRUČNOG USAVRŠAVANJA ODGOVARAJU POTREBAMA SUDIJA I TUŽILACA	19
Strateški pravac 4: UČENJE NA DALJINU.....	20
Strateški cilj 4.1 – INKORPORIRATI E-UČENJE U PROGRAM POČETNE OBUKE.....	20
Strateški cilj 4.2 - RAZVITI MODULE ZA UČENJE NA DALJINU	20
Strateški cilj 4.3 -OSPOSOBITI EDUKATORE ZA UČENJE NA DALJINU	21
Strateški cilj 4.4 -USVOJITI PRAVILA O VREDNOVANJU UČENJA NA DALJINU.....	21

Strateški PRAVAC 5: EVALUACIJA	22
Strateški cilj 5.1 - UNAPRIJEDITI I IMPLEMENTIRATI SISTEM EVALUACIJE OBUKA.....	22
Strateški pravac 6: EDUKATORI	23
STRATEŠKI CILJ 6.1. REVIDIRATI KRITERIJE ZA IZBOR EDUKATORA.....	23
Strateški cilj 6.2 – REVIDIRANJE LISTE EDUKATORA	24
Strateški cilj 6.3 - UNAPRIJEDITI PROCES EVALUACIJE RADA EDUKATORA.....	24
Strateški cilj 6.4 - UNAPRIJEDITI EDUKACIJU EDUKATORA	24
STRATEŠKI PRAVAC 7: EDUKATIVNI MATERIJALI.....	26
Strateški cilj 7.1. - DEFINISATI PROCES IZRADE EDUKATIVNIH MATERIJALA	26
Strateški cilj 7.2. UNIFIKACIJA DIZAJNA EDUKATIVNIH MATERIJALA.....	26
Strateški cilj 7.3. REVIDIRANJE MODULA I PRIRUČNIKA	26
Strateški cilj 7.4. IZRADA NOVIH MODULA, PRIRUČNIKA I STRUČNIH PUBLIKACIJA	27
STRATEŠKI CILJ 7.5. OJAČATI IZDAVAČKU DJELATNOST.....	27
STRATEŠKI CILJ 7.6. OBOGATITI BIBLIOTEČKI FOND	27
Strateški pravac 8: SARADNJA INSTITUCIJA U PROCESU EDUKACIJE SUDIJA I TUŽILACA U BiH	28
Strateški cilj 8.1. - OSIGURATI DA CENTRI BUDU UKLJUČENI U IZRADU PROJEKTNIH PRIJEDLOGA KOJI SE TIČU EDUKACIJE SUDIJA I TUŽILACA	28
Strateški cilj 8.2. - NASTAVITI USPJEŠNU SARADNJU IZMEĐU CENTARA ZA EDUKACIJU, TE JE PO POTREBI UNAPREĐIVATI	29
Strateški cilj 8.3. - UNAPRIJEDITI SARADNJU DOMAĆIH INSTITUCIJA U PROCESU EDUKACIJE.	29
Strateški cilj 8.4. - UNAPRIJEDITI SARADNJU IZMEĐU CENTARA ZA EDUKACIJU I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA KOJE SE BAVE EDUKACIJOM SUDIJA I TUŽILACA	30
Strateški cilj 8.5. - UNAPRIJEDITI SARADNJU IZMEĐU CENTARA ZA EDUKACIJU I NEVLADINIH ORGANIZACIJA KOJE SE BAVE EDUKACIJOM SUDIJA I TUŽILACA	30
Strateški cilj 8.6. UNAPRIJEDITI SARADNJU SA INSTITUCIJAMA ISTIH NADLEŽNOSTI U REGIJI	30
Strateški cilj 8.7. UNAPRIJEDITI SARADNJU SA AKADEMSKOM ZAJEDNICOM U BIH.....	31
Strateški pravac 9: BUDŽETI I UPRAVLJANJE RESURSIMA	32
Strateški cilj 9.1 - KREIRATI ODRŽIV BUDŽET.....	32
Strateški cilj 9.2 - OSIGURATI BUDŽET ZA KLJUČNE OBUKE	32
Strateški cilj 9.3 - OSIGURATI BUDŽET ZA PROVOĐENJE PROJEKTNIH AKTIVNOSTI.....	33
Strateški cilj 9.4 - OSIGURATI BUDŽET ZA IZRADU, REVIDIRANJE I IZDAVANJE EDUKATIVNIH MATERIJALA	33
Strateški cilj 9.5 – ZAHITIJEVATI POVEĆANJE BUDŽETA CENTARA	33
Poglavlje 4 – IMPLEMENTACIJA STRATEGIJE I IZVJEŠTAVANJE	35
ZAVRŠNE NAPOMENE.....	36

Na temelju rezultata postignutih provedbom Srednjoročnih strategija za 2008. – 2011. i 2012. – 2015., te uzimajući u obzir zahtjeve koji proizilaze iz Strategije za reformu sektora pravde za period 2014.-2018., Centri su, uz podršku Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, pristupili izradi nove Strategije za početnu obuku i stručno usavršavanje.

Upravni odbori Centara su usvojili tekst Strategije u toku 2016. godine, a koji je usaglašen i na zajedničkoj sjednici upravnih odbora Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine, Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Republici Srpskoj i Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH.

*Gramatički izrazi i nazivi funkcija u pravosuđu, upotrijebljeni u ovom dokumentu za označavanje muškog ili ženskog spola podrazumijevaju oba spola.

Poglavlje 1 – UVOD

Srednjoročni plan daje strateške smjernice za stručno usavršavanje sudija i tužilaca, početnu obuku za novoimenovane sudije i tužioce, stručne saradnike i pripravnike, kao i za programe obuke i razvoja za edukatore, koordinaciju s partnerima u oblasti edukacije (domaćim i stranim), te za poboljšanje saradnje tri institucije za edukaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH. Srednjoročni strateški plan za sudsku i tužilačku obuku iziskuje saglasnost zainteresovanih institucija, a u velikoj je mjeri usmjeren na korisnike usluga.

Centri za edukaciju sudija i tužilaca osnovani su 2003. godine. Od svoga osnivanja oba centra za edukaciju sudija i tužilaca svoje su strateške i operativne napore usmjerila na izgradnju institucionalnih kapaciteta, te na zadovoljavanje potreba pravosuđa za edukacijom. Početni izostanak razumijevanja uloge Centara za edukaciju sudija i tužilaca, s vremenom je zamijenjen stavom da su ove institucije ključni preduvjet za ispravno funkcioniranje pravosuđa, imajući u vidu da se radi o zemlji u tranziciji. Međunarodna podrška uspostavljanju ovih institucija je, također, bila od velike važnosti.

Od 2003. godine do danas, Centri za edukaciju sudija i tužilaca osigurali su uvjete u pogledu prostorija, opreme i ljudskih resursa za pravilno funkcioniranje, izvršili izbor edukatora, donosili i izvršavali godišnje planove obuke, te uspostavili sistem baze podataka za praćenje edukativnih aktivnosti.

1.1.Pravni okvir

Pravni okvir za obuku sudija i tužilaca je u Zakonu o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine (u nastavku: VSTV BiH), zakonima Republike Srpske i Federacije BiH o Centrima za edukaciju sudija i tužilaca, kao i u zakonima o sudovima na nivou entiteta i države. Prema odredbama tih zakona, obaveze za obavljanje početne obuke i stručno usavršavanje su dodijeljene Centrima i VSTV BiH.

Prema članu 17. tačke 9. i 10. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH”, br. 25/04, 93/05, 15/08, 48/07), VSTV BiH određuje: „početnu obuku za osobe koje su izabrane za sudije ili tužioce i nadzire ostvarivanje takve obuke; odobrava godišnji izvještaj upravnih odbora entitetskih Centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije Brčko Distrikta u dijelu koji se odnosi na početnu obuku i stručno usavršavanje sudija i tužilaca.“

U skladu sa članovima 3, 8. i 17. oba zakona o Centrima za edukaciju sudija i tužilaca Republike Srpske i Federacije BiH, Centri organiziraju, prema uputstvima i pod nadzorom VSTV BiH, nastavu za početnu obuku osoba koje se namjeravaju baviti profesijom sudije ili tužioca te, pod nadzorom VSTV BiH, stručno usavršavanje sudija i tužilaca, a učesnicima koji uspješno završe program obuke Centri dodjeljuju uvjerenja o završenoj početnoj obuci ili, u odgovarajućim slučajevima, godišnja uvjerenja o ispunjenim postavljenim minimalnim uvjetima stručnog usavršavanja. U okviru Centara, upravni odbori su odgovorni za utvrđivanje

programa nastave za početnu obuku, u skladu sa uputstvima i pod nadzorom VSTV BiH.

Prema članu 14. stav 1. tačka b) Zakona o Pravosudnoj komisiji Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“, broj: 19/07), Pravosudna komisija osigurava stručno usavršavanje sudija, tužilaca, pravobranilaca, advokata Kancelarije i stručnih saradnika u pravosuđu i Tužilaštvu Brčko Distrikta BiH. Edukacija se odvija u saradnji sa Centrom za edukaciju sudija i tužilaca Republike Srpske i Centrom za edukaciju sudija i tužilaca Federacije BiH u skladu sa Sporazumom o saradnji koji je potpisan 26.12.2005. godine.

Usvajanje odluke VSTV BiH, da je jedina priznata obuka ona koja je predviđena u programima Centara koje su usvojili upravni odbori a koje je odobrilo VSTV BiH, svakako je dobro došlo jer ona usklađuje međunarodne programe s domaćim pravilima.

1.2. Metodologija izrade Strategije

Izrada strateškog dokumenta koji se tiče edukacije pravosudne zajednice u Bosni i Hercegovini predstavlja kompleksan postupak i zahtijeva multidisciplinarni tematski pristup koji, osim zakonskog okvira, obuhvata praćenje trendova u edukaciji odraslih, uočavanje i odgovaranje na potrebe pravosudne zajednice iskazane kroz probleme u praksi ali i analizu brojnih međunarodnih i domaćih dokumenata koji imaju uticaja na ovu oblast.

U izradi ovog dokumenta, razmatrani su svi gore navedeni segmenti, imajući u vidu i dosadašnja iskustva i rezultate postignute u okviru Srednjoročne strategije za period 2012.-2015. godine.

U postupku pripreme Strategije, analizirani su i najčešći odgovori i problemi koje pravosudna zajednica, kako zaposlenici, tako i rukovodioci, ističu tokom svake edukacije putem evaluacijskih upitnika, ali i putem komunikacije u okviru godišnjeg planiranja. Ovaj pokazatelj zbog svog kontinuiteta, ima veliki značaj u godišnjem i srednjoročnom strateškom planiranju. Već u ovoj analizi uočljiva je potreba da polaznici obuka manje izostaju s posla i potreba za modernizacijom obuka i stručnog usavršavanja, kao i veća zastupljenost praktičnih rješenja u edukaciji.

Centri za edukaciju sudija i tužilaca se u planiranju stručnog usavršavanja, između ostalog, rukovode i Mišljenjem Konsultativnog vijeća evropskih sudija (CCJE (2003) Op. No. 4) u kojem je preporučeno da se programi obuke ne smiju ograničiti na stručne postupke u čisto pravnim oblastima, već također trebaju obuhvatiti obuku iz etike i uvod u druge oblasti relevantne za sudijsku dužnost, kao što je vođenje slučajeva i upravljanje sudovima, informaciona tehnologija, strani jezici, društvene nauke i alternativno rješavanje sporova.

Strateško planiranje stručnog usavršavanja se nadograđuje i temama koje proizilaze iz strateških i drugih relevantnih dokumenata koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu, poput:

- GRECO Izvještaja o evaluaciji Bosne i Hercegovine (IV krug evaluacije),
- Preporuka Evropske komisije za efikasnost pravosuđa (CEPEJ),
- Preporuka i rezultata Projekta Izgradnja kapaciteta za pravosudnu reformu u Bosni i Hercegovini,

- Izvještaja Evropske komisije o napretku BiH na putu ka EU za 2015. i 2016. godinu,
- Strategije za reformu sektora pravde u Bosni i Hercegovini (2014.-2018.)
- Strateškog plana VSTV BiH za period 2014.-2018.,
- Strategije za borbu protiv korupcije (2015.-2019.),
- Strategije BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma (2015.-2020.), te
- brojnih drugih međunarodnih konvencija i nacionalnih strategija koji sadržavaju obaveze u pogledu edukacije sudija i tužilaca.

Preporuke koje će osnažiti položaj Centara i obezbijediti bolju i funkcionalniju obuku i stručno usavršavanje sudija i tužilaca, inkorporirane su u Strategiju.

1.3. Analiza trenutnog stanja (kratki osvrt na Srednjoročnu strategiju 2012.-2015.)

Da bi se trenutno stanje i strateški pravci postavljeni u ovoj strategiji pravilno tumačili, neophodno je ukratko predstaviti postignuća iz Srednjoročne strategije 2012.-2015., ali i razloge koji su doveli do toga da ne budu realizovani svi strateški ciljevi:

1.3.1. Strateški pravci: STRUKTURA OBUKE, POČETNA OBUKA, STRUČNO USAVRŠAVANJE

Centri za edukaciju sudija i tužilaca imaju obavezu obučavati razne kategorije polaznika koji imaju specifične potrebe za obukom. Tokom trajanja strateškog perioda Centri su kontinuirano kroz programe nastojali poboljšati strukturu obuka, prilagođavanjem obuka posebnim ciljanim grupama, uvođenjem novijih metodoloških principa poput radionica i praktičnih obuka.

Očekivani rezultat ovog strateškog pravca je bio da se izdiferenciraju oblici početne obuke za različite ciljne grupe, te usvoje novi programi i započne njihova implementacija.

Sistem početne obuke za pripravnike/volontere kao jedinstven poseban program obuke za ovu grupu nije u potpunosti uspostavljen. Programima početne obuke i stručnog usavršavanja dijelom je uspostavljena obuka, odnosno realizacija navedenog strateškog cilja. Naime, Centar u Republici Srpskoj obuku za pripravnike na temu metodologije izrada presuda u građanskom i krivičnom postupku provodi od 2012. godine, dok je Centar u Federaciji Bosne i Hercegovine, u svoj Program rada za 2015. godinu uvrstio radionice za pripravnike kojima oni stiču znanja o etičkim standardima i tehnikama izrade presuda u građanskim i krivičnim stvarima.

Značajno je istaći da u pravosudnim institucijama diplomirani pravnici bez položenog pravosudnog ispita imaju dvojak status: pripravnik i pripravnik/volonter, a ingerencije za njihovo stručno osposobljavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu su isključivo na pravosudnim institucijama (volonteri/pripravnici), dok za pripravnike program početne obuke u Federaciji Bosne i Hercegovine kreira Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH. U Republici Srpskoj ovu odgovornost dijele pravosudne institucije i Centar za edukaciju.

Program počene obuke za stručne saradnike/savjetnike nije revidiran. Potrebno je Program početne obuke u potpunosti revidirati i prilagoditi novinama u zakonodavstvu i sudskoj praksi,

osim toga trebao bi u jednom dijelu odgovoriti i na zahtjeve novog oblika kvalifikacionog testiranja prilikom postupka izbora za sudiju/tužioca.

Edukativni materijali za početnu obuku (moduli) u najvećem dijelu su zastarjeli. Za revidiranje svih modula ili kompletnog načina edukacije stručnih saradnika i cijelog programa početne obuke potrebno je obezbijediti značajna finansijska sredstva.

U okviru svojih mogućnosti, Centri su u pripremama edukacija, a u saradnji sa edukatorima, u materijale za prezentaciju učesnicima, inkorporisali novine u zakonodavstvu i praksi, koje nisu zastupljene u modulima.

Edukativne materijale, priručnike i module za stručno usavršavanje (kontinuiranu obuku), Centri su u prethodnom strateškom periodu znatno poboljšali, što ima pozitivan učinak na obuke. U saradnji sa partnerskim organizacijama, koje su finansirale (uglavnom) izradu i publiciranje materijala, za brojne oblasti prava izrađeni su materijali koji na cjelovit način obrađuju materiju¹.

Pored toga, Centri su u ranijem strateškom periodu, u svoje programe obuke uvrstili i specijalističke obuke o:

- Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku te
- Organiziranom kriminalu, privrednom kriminalu, korupciji i kompjuterskom kriminalu (višegodišnji planovi specijalizacije za tužioce);

Zaključno, u okviru ovih strateških pravaca postoji mnogo prostora za poboljšanje, naročito kroz saradnju (koordinaciju aktivnosti) sa međunarodnim organizacijama, nevladinim sektorom koji se bavi pitanjima pravosuđa, reforme pravosuđa pa i projektnim aktivnostima VSTV BiH, koji imaju za cilj bilo kakvu edukaciju sudija/tužilaca. Trenutna praksa samostalnog kreiranja edukacija od ovih subjekata, bez prethodnih konsultacija sa Centrima, otežava razvoj i napredak Centara i njihove osnovne djelatnosti.

Kada je u pitanju početna obuka novoimenovanih sudija i tužilaca, ovaj strateški cilj u potpunosti je realiziran. Naime, Centri su od 2014. godine u okviru Programa početne obuke i stručnog usavršavanja sudija i tužilaca uvrstili i realizirali Program početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca, usvojen od VSTV BiH krajem 2014. godine. Program predviđa obuku koja treba osigurati da novoimenovani suci i tužitelji, u što kraćem roku, steknu neophodne vještine za kvalitetno i efikasno obavljanje pravosudne funkcije, te potpuno razumijevanje položaja, prava i obaveza nosilaca pravosudne funkcije i društva u kojem djeluju. Program obuhvata obuke u trajanju od 8 dana u toku prve godine od dana imenovanja i redovno se realizuje u okviru stručnog usavršavanja od 2014. godine.

¹ Priručnik iz oblasti intelektualnog vlasništva za sudije; Pranje novca, finansiranje terorizma i cyberkriminal; Pretresanje kompjutera; Imunitet svjedoka; Međunarodno humanitarno pravo; Veći broj priručnika u oblasti ratnih zločina: oblici odgovornosti, komandna odgovornost, međunarodna pravna saradnja, genocid...; Seksualno nasilje u ratu; Priručnik za obuku sudija i tužilaca o odredbama zakona o Zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku; Priručnik za trenere – prevencija i suzbijanje rodno zasnovanog nasilja u F BiH; Sigurnost u pravosuđu; Zaštita svjedoka; Pravo na slobodu i sigurnost ličnosti – čl. 5 Evropske konvencije o ljudskim pravima;

1.3.2. Strateški pravci: UČENJE NA DALJINU (E-UČENJE) I EVALUACIJA

U Strateškim pravcima "Učenje na daljinu" i "Evaluacija" očekivani rezultat je da su Centri uveli učenje na daljinu.

Uz pomoć i saradnju sa Vijećem Evrope koje je kroz Projekat HELP razvilo module e-učenja Centar u FBiH je tokom 2014. omogućio nosiocima pravosudnih funkcija edukaciju i putem e-učenja². Ovu obuku su imali priliku pohađati i učesnici iz Republike Srpske.

Osim učenja na daljinu putem HELP kurseva, 2015. godine, Centar u RS je, u saradnji sa Projektom VSTV BiH „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa“ sudijama i tužiocima omogućio učešće i u e-obuci na temu rodne ravnopravnosti.

Također je, u okviru Projekta uspostave e-učenja, implementiranog od VSTV BiH, završena je (prva faza)³ izrada deset modula e- učenja i predana Centrima na korištenje. U nastavku je neophodno uspostaviti metodologiju i unaprijediti osposobljenost uposlenika Centara i edukatora da materijale prilagode svrsi i uspostave funkcionalne kurseve e-učenja. U pogledu e-učenja, evidentno je da nema velikog interesa nosilaca pravosudnih funkcija za ove oblike obuke. Nosioци pravosudnih funkcija i dalje preferiraju pohađanje seminara.

U pogledu evaluacije obuka, očekivani rezultat strateškog cilja je da su Centri usvojili i primjenjuju novi sistem evaluacije obuke, koji obuhvata evaluacije učesnika, edukatora i korištenih edukativnih materijala. Novi sistem treba da omogućava praćenje efekata obuke. U skladu s novom metodologijom evaluacije treba razviti unaprijeđen softver za analizu prikupljenih podataka, kao i obezbijebiti resurse.

Strateški cilj unaprjeđenja sistema i implementacije evaluacije obuke nije realizovan.

1.3.3. Strateški pravac: EDUKATORI

U pogledu edukatora, obzirom na činjenicu da je na Listi edukatora jako malo osoba, te da jedan dio tih edukatora nije bio u prilici obavljati funkciju edukatora iz raznih razloga (bolest, penzija, smrt, umor, obaveze i sl), Centri su bili prinuđeni često iskorištavati mogućnost korištenja edukatora po pozivu, etabliranu Pravilnikom o kategorijama, izboru, pravima i obavezama edukatora Centara za edukaciju sudija i tužilaca. Među tim osobama, Centri su tražili i prepoznali pravne i druge profesionalce visokih stručnih kvaliteta i bogatih referenci. Riječ je najčešće bilo o mladim i stručnim sudijama i tužiocima, magistrima i doktorima prava, osobama koje govore bar jedan svjetski jezik i koji imaju reference iz ranijih aktivnosti. Najveći broj njih je udovoljio izazovima i traženjima koja su se od njih očekivala. Kako bi Centri imali listu edukatora za sve ključne oblasti, liste treba revidirati i dopuniti ih novim edukatorima. Takođe, u obukama Centara, kao saorganizatori, često učestvuju i međunarodne organizacije, nevladine organizacije te određeni državni organi koji samostalno biraju edukatore. Postupak angažovanja tih edukatora uglavnom nije transparentan te Centrima nisu poznati kriteriji i

² Zabrana diskriminacije; govor mržnje; tehnike izrade presude u krivičnim predmetima; alternativne mjere pritvoru; porodično pravo i pravda prilagođena djetetu.

³ Završena je tehnička platforma, urađeni su osnovni materijali autora (esej i power point prezentacije).

standardi za njihovo angažovanje, što bi u budućnosti svakako trebalo promijeniti i unificirati proces izbora edukatora – kako za edukatore sa liste Centara, tako i za edukatore koji učestvuju u aktivnostima Centara, a Centri ih ne angažuju.

Centri za edukaciju su u prethodnom strateškom periodu provodili edukaciju edukatora. Neki od predavača, pa i oni sa liste edukatora, nisu nikada bili polaznici ove vrste edukativne aktivnosti, jer je učešće na ovim edukacijama zasnovano na dobrovoljnosti. Činjenica je da, pored velikog i teoretskog i praktičnog znanja, svi profesionalci moraju imati i dodatna znanja i vještine poput: metodologija izlaganja, vještina prenošenja znanja, izrade materijala i sl... Edukacija edukatora do sada nije bila predviđena kao *conditio sine qua non* angažovanju edukatora. U budućnosti bi trebalo promijeniti ovakvu praksu.

1.3.4.Strateški pravac: SARADNJA SA DRUGIM INSTITUCIJAMA

Centri za edukaciju sudija i tužilaca su u okviru zakonskih nadležnosti, za ciljnu grupu imali sudije odnosno tužioce. Zanemarena je činjenica da stručno usavršavanje nekada, radi boljih postignuća i efekata, treba obuhvatiti multidisciplinarni pristup i obuhvatiti i druge pravne i ostale profesionalce - ovlaštena službena lica, notare, advokate, predstavnike osiguravajućih društava, socijalne radnike, psihologe i sl . Sporazuma sa institucijama nadležnim za edukaciju drugih subjekata nije bilo, u smislu dogovora i preciziranja uslova na kojim se obukama i na koji način može obaviti zajednička edukacija sudija, tužilaca te drugih aktera sudskih postupaka.

U pogledu saradnje sa međunarodnim organizacijama i nevladinim organizacijama dešavalo se da pojedine međunarodne i nevladine organizacije ne omogućavaju Centrima da učestvuju u kreiranju dnevnog reda i angažovanju edukatora u obukama koje zajednički treba implementirati, svodeći Centre tako na tehnički servis. Ovi subjekti često nisu poštovali pravila i procedure Centara za edukaciju kad je u pitanju priprema i realizacija obuka, a Centri su, uglavnom zbog nedostatka finansijskih sredstava i obaveza prema korisnicima, bili prinuđeni učestvovati u ovim obukama. Saradnja sa pravnim fakultetima svodila se na delegiranje tema za program, te angažovanje određenih nastavnika i saradnika, na obukama gdje je kao metod obuke bio neophodan spoj teorije i prakse.

Poglavlje 2 – VIZIJA I MISIJA

2.1. Misija

Pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini ključni je garant poštivanja ljudskih prava, funkcioniranja demokratskih institucija i vladavine prava i zakona.

Obuka budućih sudija i tužilaca prije nego što preuzmu sudijsku, odnosno tužilačku dužnost, kao i kontinuirana obuka i stručno usavršavanje izabranih sudija i tužilaca, od posebnog je značaja.

Pravo je i dužnost nosilaca pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini da posjeduju posebnu stručnost, onu koja se stiče, unapređuje i održava putem obuke i kontinuiranog stručnog usavršavanja.

Obuka sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini od općeg je interesa.

Stalna misija Centara za edukaciju je unapređenje obuke za korisnike Centara.

2.2. Vizija

Centri za edukaciju sudija i tužilaca, provedbom zakona i drugih propisa i relevantnih međunarodnih i domaćih dokumenata, pripremaju, koordiniraju i pružaju funkcionalne obuke kako bi unaprijedili znanja i vještine, svijest i senzibilitet svih polaznika stručnog usavršavanja.

U saradnji sa svim subjektima u ovom području, osposobljava se pravosuđe da provodi pravdu za građane BiH na pravičan, pravovremen i efikasan način.

Poglavlje 3 – STRATEŠKI PRAVCI I STRATEŠKI CILJEVI

Strateški pravac 1: REVIZIJA OBUKE

Centri za edukaciju sudija i tužilaca imaju obavezu obučavati razne kategorije polaznika koji imaju specifične potrebe za obukom. Ove specifičnosti najizraženije su između nosilaca pravosudnih funkcija i osoba koje se tek namjeravaju baviti ovim poslovima, ali specifičnosti postoje i unutar svake od ovih grupa s obzirom da polaznici dolaze iz različitih institucija, sa različitim radnim iskustvom i stepenom znanja i vještina.

Zbog toga je neophodno, prije svega, razumjeti ove specifičnosti, revidirati postojeće modele i programe obuke te osmisliti strukturu obuke koja će im biti prilagođena. Pri tome je potrebno osigurati adekvatan balans tradicionalnih i modernih metoda učenja, teoretskih i praktičnih obuka, okruglih stolova, radionica, savjetovanja i slično. Prilikom definiranja strukture potrebno je voditi računa da se obuka provodi uz adekvatno korištenje ljudskih, materijalnih i finansijskih resursa, uz što veću praktičnost i funkcionalnost.

U cilju boljeg strukturiranja obuke Centrima je potrebna pomoć i podrška VSTV-a, u smislu da VSTV zatraži od predsjednika sudova/glavnih tužilaca izradu svojih planova ličnog poslovnog razvoja, i da naprave procjenu kompetencija pojedinačnih sudija/tužilaca, te da redovno pripremaju izvještaje o učinku. Takvi dokumenti bi trebali biti dostupni Centrima za edukaciju radi pripreme obuka.

STRATEŠKI CILJEVI:

Strateški cilj 1.1 – REVIZIJA POČETNE OBUKE

Danas postoje tri tipa početne obuke i to: obuka novoimenovanih sudija i tužilaca, obuka stručnih saradnika/savjetnika zaposlenih u sudovima i tužilaštvima Bosne i Hercegovine, te obuka pripravnika zaposlenih u tim institucijama. U ovom strateškom periodu, imajući u vidu preporuke međunarodnih i domaćih relevantnih institucija i strateške dokumente, potrebno je preciznije definisati obuku novoimenovanih sudija i tužilaca, unaprijediti obuku stručnih saradnika i savjetnika u pogledu programa i metodologije rada, kao i ažurirati postojeće materijale, te nastaviti sa obukom pripravnika.

Aktivnost: Sveobuhvatna analiza kategorija korisnika početne obuke i njihovih potreba.

Rok: Decembar 2017. godine.

Očekivani rezultat: Jasno formulisane potrebe i kategorije korisnika, što će omogućiti ostvarenje drugih strateških ciljeva.

Strateški cilj 1.2 - REVIZIJA STRUČNOG USAVRŠAVANJA SUDIJA I TUŽILACA - KONTINUIRANE OBUKE

Kontinuirana obuka (stručno usavršavanje sudija i tužilaca) u Bosni i Hercegovini se sistematski provodi od 2003. godine. Evidentno je da postoji potreba za detaljnom analizom načina kreiranja i implementacije kontinuirane obuke.

Aktivnost: Sveobuhvatna analiza kontinuirane obuke.

Rok: Decembar 2017. godine.

Očekivani rezultat: Kreiran detaljan izvještaj o stanju u kontinuiranoj obuci sa prijedlozima za poboljšanje.

Strateški pravac 2: POČETNA OBUKA

Pravni okvir za početnu obuku propisan je u više zakona, kako slijedi:

„Edukacija sudskih pripravnika odvija se u skladu sa programom početne obuke koju utvrđuje Centar za edukaciju sudija i tužilaca ...“⁴

„Za osobe koje se namjeravaju baviti profesijom sudije ili tužioca Centar organizira početnu obuku iz oblasti pozitivnog prava i prakse sudova ..., te sudskog umijeća. Centar utvrđuje program početne obuke u skladu sa uputama i pod nadzorom Vijeća.“⁵

VSTV BiH „određuje početnu obuku za osobe koje su izabrane za sudije ili tužioce i nadzire ostvarivanje takve obuke.“⁶

U skladu s navedenim odredbama početna obuka će i dalje biti pružana pripravnicima u sudovima, a i u tužilaštvima, stručnim saradnicima/savjetnicima (kao osobama koje se namjeravaju baviti profesijom sudije i tužioca) i novoimenovanim sudijama i tužiocima, sa određenim izmjenama u sistemu obuke svake od pobrojanih kategorija lica. Na ovaj način će se odgovoriti na identificiranu potrebu za unapređenjem programa početne obuke, a naročito u pogledu obuke stručnih saradnika/savjetnika u sudovima i tužilaštvima.

STRATEŠKI CILJEVI:

Strateški cilj 2.1 – USPOSTAVLJANJE SISTEMA POČETNE OBUKE ZA PRIPRAVNIKE

Program početne obuke za pripravnike trebao bi biti organizovan na način da se pripravnici osposobe za praktičan rad, da se dopuni interna edukacija koju prolaze u institucijama i da se olakša priprema pravosudnog ispita.

Aktivnost: Kreiranje obuke prilagođene pripravnicima kao zasebnoj grupi polaznika obuke.

Rok: Maj 2018. godine.

Očekivani rezultati: Kreiranje i usvojen program početne obuke za pripravnike koji omogućava sticanje specifičnih znanja i vještina neophodnih, kako u svakodnevnom radu u instituciji, tako i za lakše polaganje pravosudnog ispita.

⁴ Zakon o sudovima Republike Srpske (Sl. Glasnik Republike Srpske br. 114/04, 109/05, 37/06, 17/08, 119/08, 58/09 i 116/09), Član 52 te Zakon o sudovima u Federaciji BiH (Sl. Novine Federacije BiH br 38/05, 22/06, 63/10 i 72/10)

⁵ Zakon o Centru za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH (Službene novine FBiH br 24/02, 40/02, 52/02 i 21/03), Član 3., 8., i 17., te Zakona o Centru za edukaciju sudija i tužilaca u Republici Srpskoj (Službeni glasnik Republike Srpske br 49/02 i 77/02),.

⁶ Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), Član 17., tač. 9

Strateški cilj 2.2 - KREIRANJE NOVOG PROGRAMA POČETNE OBUKE ZA STRUČNE SARADNIKE/SAVJETNIKE KAO OSOBE KOJE SE NAMJERAVAJU BAVITI PROFESIJOM SUDIJE I TUŽIOCA

Stručni saradnici/savjetnici od 2009. godine pohađaju Program početne obuke koji je usmjeren na sticanje osnovnih vještina i sposobnosti od značaja za obavljanje poslova sudija i tužilaca. Program se odvija u periodu od tri godine i obuhvata obuku iz građanske, krivične, izvršne, vanparnične i upravne oblasti, organizacije pravosuđa i etike, Evropske konvencije i ravnopravnosti spolova i alternativnog rješavanja sporova. Osnov za ovu aktivnost su pokazatelji do kojih će se doći realizacijom Strateškog cilja 1.1.

Aktivnost: Potrebno je revidirati u odnosu na dužinu trajanja, nastavni plan i izrađene materijale te kreirati novi program, koji će metodološki i strukturalno odgovarati potrebama korisnika.

Rok: Maj 2018. godine.

Očekivani rezultati: Unaprijeđen program početne obuke za stručne saradnike/savjetnike u pravosuđu kao osobe koje se namjeravaju baviti funkcijom sudije ili tužioca.

Strateški cilj 2.3 - UNAPRIJEDITI SISTEM POČETNE OBUKE ZA NOVOIMENOVANE SUDIJE I TUŽIOCE

Evidentno je da sve novoimenovane sudije i tužioci nemaju svi isti nivo znanja i iskustava za obavljanje funkcija na koje su imenovani, što rezultira različitim potrebama u obuci.

Aktivnost: Analizirati dosadašnja iskustva i predložiti poboljšanja u smislu prilagođavanja programa potrebama korisnika.

Rok: Decembar 2017. godine.

Očekivani rezultati: Kreiran i usvojen, prilagođen i obogaćen program za novoimenovane sudije i tužioce.

Strateški pravac 3: STRUČNO USAVRŠAVANJE

Sudijama i tužiocima je potrebno redovno upoznavanje sa novim zakonskim rješenjima, te novinama u sudskoj praksi i pravnoj nauci. Zbog toga je potrebno posebnu pažnju u programima kontinuiranog stručnog usavršavanja posvetiti onim oblastima prava u kojima će biti uvedeni novi principi i koncepti. U kontekstu evropskih integracija, obuke sudija i tužilaca trebaju obuhvatiti i relevantne međunarodne konvencije i sudsku praksu evropskih pravosudnih institucija.

STRATEŠKI CILJEVI:

Strateški cilj 3.1–AFIRMACIJA ZNAČAJA STRUČNOG USAVRŠAVANJA U PRAVOSUDNOJ ZAJEDNICI

Neophodno je afirmisati značaj stručnog usavršavanja u pravosudnoj zajednici, kako bi se korigovalo prisutno mišljenje o stručnom usavršavanju kao formalnoj obavezi za nosioce pravosudnih funkcija.

Aktivnost: Kreirati edukacije na način da je praksa najvećim dijelom zastupljena, tamo gdje je to moguće, obzirom na temu edukacije.

Rok: Kontinuirano

Očekivani rezultat: Povećan interes i aktivno učešće na seminarima svih učesnika.

Aktivnost: Restriktivnije određivanje ciljne skupine učesnika stručnog usavršavanja.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Povećan stepen afirmacije značaja stručnog usavršavanja .

Strateški cilj 3.2 - UNAPRIJEDITI PROCES IZRADE PROGRAMA STRUČNOG USAVRŠAVANJA

Centri, prema uputama i pod nadzorom VSTV BiH, organizuju nastavu za početnu obuku osoba koje se namjeravaju baviti profesijom sudije ili tužioca i organizuju, pod nadzorom VSTV BiH, stručno usavršavanje sudija i tužilaca. Centri konstantno unapređuju proces izrade godišnjeg programa rada, što će se nastaviti i u narednom periodu.

U ovom postupku javlja se potreba za efikasnijim učešćem pravosudne zajednice kako bi programi u prvom redu odgovorili zahtjevima i specifičnim potrebama pravosuđa. Kao i do sada, Centri će analizirati prispjele prijedloge tema u pogledu zastupljenosti svih oblasti prava. Razmotrit će se mogućnost smanjenja broja seminara i drugih vidova stručnog usavršavanja u korist povećanja kvaliteta obuke i racionalnijeg korištenja raspoloživih resursa, kao i organiziranja više okruglih stolova radi razmjene iskustava o određenoj temi. Također će se razmotriti mogućnost izrade višegodišnjih planova.

Aktivnost: Pojačana saradnja sa pravosudnom zajednicom u kreiranju programa.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Unaprijeđen proces izrade godišnjih programa stručnog usavršavanja u kontekstu dugoročnog planiranja.

Strateški cilj 3.3 - OSIGURATI DA SADRŽAJI U PROGRAMIMA STRUČNOG USAVRŠAVANJA ODGOVARAJU POTREBAMA SUDIJA I TUŽILACA

Programi stručnog usavršavanja sudija i tužilaca sadrže teme koje nominuju Centri za edukaciju, nosioci pravosudnih funkcija, te druge zainteresirane institucije, kao što su VSTV BiH, ministarstva pravde, međunarodne organizacije, nevladine organizacije i slično.

Aktivnost: Pripremati godišnje programe stručnog usavršavanja, prvenstveno vodeći računa da programi obuhvate teme koje su aktuelne i potrebne za daljnje razumijevanje uloga sudija i tužilaca i za razvoj njihovih ključnih vještina, te povećati broj specijalističkih obuka.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Programi stručnog usavršavanja odgovaraju potrebama pravosuđa (sudija i tužilaca), uz povećan broj specijalističkih obuka.

Strateški pravac 4: UČENJE NA DALJINU

Edukacija sudija i tužilaca u BiH trenutno se u najvećoj mjeri zasniva na centraliziranim i regionalnim obukama koje učesnici pohađaju u prostorijama Centara za edukaciju ili drugim adekvatnim prostorijama. Ovakav način obuke proizvodi značajne troškove u smislu odsustvovanja učesnika sa dužnosti, troškova putovanja, smještaja i slično.

Učenje na daljinu, uz korištenje on-line modula, predstavlja novi metod edukacije, čija je prednost da ih može koristiti bilo ko i bilo gdje. Nosioci pravosudnih funkcija u tom slučaju ne moraju napuštati svoja radna mjesta radi prisustva obuci, a u zavisnosti od tipa obuke korisnici on-line modula mogu sami određivati dinamiku učenja. Zbog ovih prednosti, Centri su u prethodnom strateškom periodu uspostavili sistem učenja na daljinu koji je potrebno dalje razvijati i unaprijediti.

STRATEŠKI CILJEVI:

Strateški cilj 4.1 – INKORPORIRATI E-UČENJE U PROGRAM POČETNE OBUKE

U proteklom strateškom periodu, Centri su uspostavili sistem učenja na daljinu koji je potrebno dalje unapređivati i razvijati. Prilikom ovog postupka, posebno će se voditi računa o pojedinim ciljnim grupama davanjem prednosti u razvijanju sistema namijenjenog novoimenovanim sudijama i tužiocima u okviru početne obuke.

Aktivnost: Polaznici početne obuke neke od modula pohađaju iz mjesta boravka/rada.

Rok: Maj 2018. godine.

Očekivani rezultat: Uspješno realizovano e učenje uz postignute uštede u vremenu i finansijskim sredstvima.

Strateški cilj 4.2 - RAZVITI MODULE ZA UČENJE NA DALJINU

U dosadašnjem radu Centri su imali malo iskustva sa razvojem i primjenom modula za učenje na daljinu, te je u narednom period potrebno posebnu pažnju posvetiti ovom strateškom cilju. Prilikom razvijanja modula potrebno je imati na umu da sve teme nisu podobne za on-line sistem obuke.

Aktivnost: Definisati koje se obuke mogu realizirati putem ovog vida učenja.

Rok: April 2018. godine.

Očekivani rezultat: Definisane ključne oblasti za razvoj modula za e učenje.

Aktivnost: Razvijati module za e učenje za definisane oblasti.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Razvijeni moduli za učenje na daljinu iz ključnih pravnih oblasti za kontinuirano stručno usavršavanje i početnu obuku.

Strateški cilj 4.3 -OSPOSOBITI EDUKATORE ZA UČENJE NA DALJINU
--

Centri u ovom momentu nemaju edukatore koji mogu realizirati ovakav vid obuke.

Aktivnost: Izabrati edukatore koji pored stručnih znanja posjeduju viši stepen kompjuterskih vještina, te osmisliti program njihovog osposobljavanja za implementaciju ovog metoda učenja.

Rok: Decembar 2018. godine.

Očekivani rezultat: Centri imaju grupu edukatora, koji su osposobljeni za razvijanje edukativnih modula u okviru učenja na daljinu.

Strateški cilj 4.4 -USVOJITI PRAVILA O VREDNOVANJU UČENJA NA DALJINU

Aktivnost: Potrebno je definisati pravila koja vrednuju učenje na daljinu u okviru minimuma godišnjeg stručnog usavršavanja.

Rok: Decembar 2017. godine.

Očekivani rezultat: Usvojeni normativni akti, koji vrednuju učenje na daljinu u okviru minimuma godišnjeg stručnog usavršavanja.

Strateški PRAVAC 5: EVALUACIJA

Svrha evaluacije treba biti orijentisana na procjenu uspješnosti određenog programa (da li su postignuti planirani rezultati, da li su učesnici zadovoljni edukatorima, pripremljenim materijalom i sl.), te identifikaciju njegovih dobrih i loših strana. U procesu evaluacije potrebno je analizirati, ne samo količinu provedenih aktivnosti i prateće pokazatelje, nego i potrebno mjeriti kakve posljedice ove aktivnosti imaju na rad polaznika obuke.

U sam postupak evaluacije trebaju biti uključeni svi akteri u edukaciji sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini kako bi se utvrdila što potpunija slika o dosadašnjim efektima obuke i identificirao prostor za unapređenje.

STRATEŠKI CILJ:

Strateški cilj 5.1 - UNAPRIJEDITI I IMPLEMENTIRATI SISTEM EVALUACIJE OBUKA

Dosadašnja evaluacija u Centrima za edukaciju provođena je, prije svega, u svrhu mjerenja zadovoljstva polaznika obuke i edukatora neposredno nakon održanih obuka. Centri su, također, redovno provodili ocjenu realizacije godišnjih programa rada, sa naglaskom na kvantitativne indikatore uspjeha, npr. broj održanih seminara, broj polaznika itd.

S vremenom se ukazala potreba za promjenom i unaprjeđenjem metodologije evaluacije seminara (edukatora, materijala i sl.) od strane polaznika, edukatora i Centara, te unificiranjem sistema ocjenjivanja seminara u oba Centra. Stoga je potrebno poboljšati kvalitet informacija u evaluacijskim obrascima, te uvesti intervju sa polaznicima obuke nakon određenog vremenskog perioda od provedene edukacije radi mjerenja efekata obuke na radni učinak.

S obzirom da postojeća tehnička rješenja u Centrima za edukaciju ne omogućavaju jednostavno filtriranje podataka za različite svrhe, te da Centri nemaju ljudske resurse koji bi se u potpunosti bavili poslovima evaluacije, potrebno je raditi na razvoju adekvatnih tehničkih rješenja za analizu prikupljenih podataka, te poboljšanju ljudskih resursa za evaluaciju. Za realizaciju ovih aktivnosti bit će potrebna dodatna finansijska sredstva.

Aktivnost: Omogućiti tehnička sredstva i ljudske resurse za evoluiranje stručnog usavršavanja.

Rok: Septembar 2018. godine.

Očekivani rezultat: Centri su usvojili i primjenjuju novi sistem evaluacije obuke, koji obuhvata evaluacije učesnika, edukatora i korištenih edukativnih materijala. Novi sistem omogućava praćenje efekata obuke. U skladu s novom metodologijom evaluacije unaprijeđen je softver za analizu prikupljenih podataka, te resursi Centara za poslove evaluacije.

Strateški pravac 6: EDUKATORI

Uloga edukatora je da olakša učenje, odnosno da pospješi proces razumijevanja određene teme onima koji pohađaju programe stručnog usavršavanja, odnosno programe početne obuke. Zbog toga, edukatori moraju pored znanja i razumijevanja predmeta o kojem se vodi obuka posjedovati vještine u prenošenju znanja odraslima.

Novi pravilnici o kategorijama, izboru, pravima i obavezama edukatora Centara za edukaciju sudija i tužilaca, usvojeni su 2013. godine, a potvrdio ih je VSTV BiH. Pomenutim pravilnicima su utvrđene sljedeće kategorije edukatora: stalni edukatori sa liste edukatora, povremeni edukatori i edukatori edukatora, s tim da Centri za određene obuke mogu izabrati i druge stručnjake, kada smatraju da je taj izbor opravdan iz funkcionalnih razloga.

STRATEŠKI CILJEVI

STRATEŠKI CILJ 6.1. REVIDIRATI KRITERIJE ZA IZBOR EDUKATORA

Tokom realizacije programa stručnog usavršavanja, javila se potreba za revizijom kriterija za izbor edukatora i općenito, prava i obaveza koje edukatori imaju.

Aktivnost: Analizirati nedostatke aktuelnih pravilnika o izboru i angažmanu edukatora.

Rok: Maj 2017. godine.

Očekivani rezultat: Uočeni nedostaci aktuelnih pravilnika.

Aktivnost: Sačiniti prijedlog novih pravilnika o izboru i angažmanu edukatora.

Rok: Decembar 2017.godine.

Očekivani rezultat: Otklonjeni nedostaci aktuelnih pravilnika.

Aktivnost: Usvojiti nove pravilnike o izboru i angažmanu edukatora.

Rok: Septembar 2018. godine.

Očekivani rezultat: Omogućen transparentan i objektivan izbor edukatora.

Strateški cilj 6.2 – REVIDIRANJE LISTE EDUKATORA

Već pomenutim pravilnicima o kategorijama, izboru, pravima i obavezama edukatora Centara za edukaciju sudija i tužilaca iz 2013. godine, kao što je uostalom bio slučaj i sa ranijim pravilnicima kojima je regulisana ta oblast, utvrđen je četvorogodišnji mandat edukatora. S obzirom da sadašnjim edukatorima Centara mandat ističe 2017. godine, potrebno je produžiti mandat postojećim, te izvršiti izbor novih edukatora.

Aktivnost: Potrebno je produžiti mandat postojećim edukatorima Centara, koji zadovoljavaju pravilnicima određene kriterijume, te raspisati konkurs i izvršiti izbor novih edukatora.

Rok: Juli 2017. godine.

Očekivani rezultat: Produžen je mandat dosadašnjim edukatorima, izabrani su novi, te su kreirane nove liste edukatora Centara.

Strateški cilj 6.3 - UNAPRIJEDITI PROCES EVALUACIJE RADA EDUKATORA

Evaluacija rada edukatora vrši se na osnovu anonimnih evaluacijskih upitnika, koje popunjavaju učesnici obuka.

Kao što je već navedeno, ovakav sistem evaluacije ne daje dovoljno informacija, te ga je u narednom periodu potrebno unaprijediti.

Svrha evaluacije bi bila utvrđivanje najboljih načina prenošenja znanja i vještina, a u konačnici unapređenje kvaliteta obuka.

Aktivnost: Uspostaviti mehanizam informiranja edukatora o rezultatima evaluacije.

Rok: Septembar 2018. godine.

Očekivani rezultat: Uspostavljen je transparentan sistem evaluacije edukatora.

Strateški cilj 6.4 - UNAPRIJEDITI EDUKACIJU EDUKATORA

Centri su u dosadašnjem radu, samostalno ili uz podršku međunarodnih organizacija, realizirali programe edukacije za edukatore. Ova obuka je vršena povremeno i na nesistematičan način.

U narednom periodu potrebno je unaprijediti edukaciju edukatora. Edukatori prvenstveno treba da se obučavaju u oblastima didaktike i tehnika učenja za odrasle, jer najbolji praktičari ili stručnjaci u svojim oblastima nisu uvijek najbolji prenosioci svog iskustva na ostale.

Aktivnost: Potrebno je uspostaviti programe edukacije kojima će se izvršiti osposobljavanje edukatora za njihov rad i uvesti obaveznu obuku samih edukatora, koja bi bila preduslov za obavljanje uloge edukatora.

Rok: Decembar 2017. godine.

Očekivani rezultat: Uspostavljen je jedinstven sistem edukacije edukatora, koja uključuje metodologiju rada s odraslima, izradu edukativnih materijala i izradu modula za učenje na daljinu. Uspostavljena obuka edukatora.

STRATEŠKI PRAVAC 7: EDUKATIVNI MATERIJALI

Strateški cilj 7.1. - DEFINISATI PROCES IZRADE EDUKATIVNIH MATERIJALA

Za potrebe edukacije kreiraju se dvije vrste edukativnih materijala. Jedna se odnosi na materijal koji za potrebe obuke (*ad hoc*) razvija sam edukator, najčešće u formi prezentacije i eseja. Druga vrste materijala odnosi se na tzv. edukativne module koji najčešće nastaju u okviru različitih projekata usmjerenih na unaprjeđenje rada u pravosuđu.

Aktivnost: Normativno urediti jedinstvene standarde za izradu edukativnih materijala, te pravila o izboru autora i recenzenata edukativnih materijala.

Rok: Juni 2018. godine.

Očekivani rezultat: Usvojeni jedinstveni standardi i normativni akti za izradu edukativnih materijala. Uspostavljen sistem ažuriranja edukativnih materijala.

Strateški cilj 7.2. UNIFIKACIJA DIZAJNA EDUKATIVNIH MATERIJALA

Neophodno je da edukativni materijali Centara budu vizualno prepoznatljivi i unificirani.

Aktivnost: U pripremama edukacija unificirati dizajn edukativnih materijala

Rok: Kontinuirano

Očekivani rezultat: Prepoznatljivi edukativni materijali Centara.

Strateški cilj 7.3. REVIDIRANJE MODULA I PRIRUČNIKA

Postojeći edukativni materijali Centara u formi modula i priručnika iskoristivi su u nastavku stručnog usavršavanja, ali ih je neophodno revidirati na način da prate aktuelna zakonska rješenja i praksu te ponovo publikovati.

Aktivnost: Revizija i publikacija revidiranih modula i priručnika, shodno raspoloživim finansijskim sredstvima.

Očekivani rezultat: Potpuno iskoristivi i ažurirani moduli i priručnici.

Rok: Kontinuirano.

Strateški cilj 7.4. IZRADA NOVIH MODULA, PRIRUČNIKA I STRUČNIH PUBLIKACIJA

U oblastima stručnog usavršavanja gdje ne postoje edukativni materijali koji su sveobuhvatni, potrebno je iste izraditi i publikovati.

Aktivnost: Kreiranje novih edukativnih modula, priručnika i drugih stručnih materijala koji na sveobuhvatan način tretiraju određenu tematiku stručnog usavršavanja. Obim aktivnosti će zavisiti od raspoloživih finansijskih sredstava.

Rok: Kontinuirano

Očekivani rezultat: Obogaćen fond edukativnih materijala u što većem broju oblasti stručnog usavršavanja.

STRATEŠKI CILJ 7.5. OJAČATI IZDAVAČKU DJELATNOST

Iako opći normativni akti o statusu Centara⁷ normiraju izdavačku djelatnost, jako rijetko Centri izdaju publikacije koje po akademskim standardima zadovoljavaju kriterije.

Aktivnost: Stvoriti pretpostavke da se publikacije Centara vrednuju i na akademskom nivou

Rok: Septembar 2017. godine.

Očekivani rezultat: Povećan broj publikacija i povećan interes stručnjaka i autora da pišu.

STRATEŠKI CILJ 7.6. OBOGATITI BIBLIOTEČKI FOND

Pod uticajem stalnog smanjenja ili stagniranja budžeta, Centri nisu imali prilike i mogućnosti raditi kontinuirano na obogaćivanju bibliotečkog fonda, kako bi korisnicima obuka i stručnog usavršavanja omogućili kvalitetne materijale.

Aktivnost: Obogatiti bibliotečki fond najnovijim stručnim publikacijama.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Obogaćen bibliotečki fond koji korisnicima obuka i stručnog usavršavanja nudi materijale, kako za profesionalni, tako i za akademski razvoj.

⁷ Statut Centra za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH, (Službene novine FBiH br 62/04), član 10, te Statut Centra za edukaciju sudija i javnih tužilaca u RS usvojen 5.4.2004.godine, član 20., tač 14.

Strateški pravac 8: SARADNJA INSTITUCIJA U PROCESU EDUKACIJE SUDIJA I TUŽILACA U BiH

Centri za edukaciju sudija i tužilaca kreiraju i implementiraju programe početne obuke i stručnog usavršavanja. Pored Centara u procesu edukacije sudija i tužilaca aktivno učestvuju i pravosudne institucije, VSTV BiH, te domaće i međunarodne vladine i nevladine organizacije.

Uz uvažavanje nadležnosti i odgovornosti svake institucije, njihova saradnja značajno doprinosi boljem funkcioniranju procesa edukacije, te funkcioniranju pravosudnog sistema u cjelini. Viši nivo koordinacije između ovih institucija osigurat će pravilno angažovanje svih raspoloživih resursa i postizanje zajedničkih ciljeva.

STRATEŠKI CILJEVI:

Strateški cilj 8.1. - OSIGURATI DA CENTRI BUDU UKLJUČENI U IZRADU PROJEKTNIH PRIJEDLOGA KOJI SE TIČU EDUKACIJE SUDIJA I TUŽILACA

U Bosni i Hercegovini se implementiraju različiti projekti usmjereni ka unaprjeđenju pravosuđa. U neke od tih projekata uključeni su Centri za edukaciju jer se pojedine aktivnosti projekata odnose na obuku sudija i tužilaca.

Centri će nastaviti sa implementacijom već započetih projekata u oblasti edukacije, te insistirati na uključivanju u izradu svih ovakvih budućih projekata.

Aktivnost: Osigurati da sve aktivnosti koje se tiču edukacije prethodno razmotre upravni odbori Centara i Stalna komisija za edukaciju VSTV-a, te da te aktivnosti budu pravovremeno uvrštene u planove i programe rada. Time će se doprinijeti osiguranju visokih standarda u stručnom usavršavanju i omogućiti svrsishodno i efikasno trošenje donatorskih sredstava.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Unaprijeđen mehanizam saradnje Centara, Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH, Stalne komisije za edukaciju VSTV BiH u procesu izrade projektnih prijedloga i strateških dokumenata, koji za cilj imaju stručno usavršavanje sudija i tužilaca i polaznika početne obuke.

Strateški cilj 8.2. - NASTAVITI USPIJEŠNU SARADNJU IZMEĐU CENTARA ZA EDUKACIJU, TE JE PO POTREBI UNAPREĐIVATI

Centri redovno usaglašavaju godišnje i operativne programe i planove obuke, zajednički provode određeni broj edukativnih aktivnosti, kao i projekte koje odobri VSTV BiH. Sporazum o saradnji između CEST FBiH, CEST RS i PKBD BiH zaključen dana 26.12.2005. godine predviđa međusobno obavještanje i razmjenu informacija o edukativnim aktivnostima za sudije i tužioce, održavanje zajedničkih sjednica upravnih odbora i koordiniranje aktivnosti u pozivanju i uključivanju u edukaciju sudija Suda BiH i tužilaca Tužilaštva BiH.

U narednom srednjoročnom periodu nastaviti će se saradnja u pravcu uvođenja viših standarda i postizanja boljeg kvaliteta obuke u cijeloj zemlji. Započeti će se sa usaglašavanjem godišnjih izvještaja u dijelu zajedničkih aktivnosti, te će se saradnja unapređivati i na druge načine. Unapređenjem saradnje osigurati će se primjena najboljih rješenja razvoja ljudskih resursa za potrebe pravosudnog sistema u Bosni i Hercegovini.

Aktivnost: Uvesti će se nove i nastaviti sa postojećim zajedničkim aktivnostima Centara i upravljačkih tijela.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Unaprijeđen sistem razmjene informacija i održavanja zajedničkih aktivnosti, sjednica upravnih odbora, te usaglašeni godišnji izvještaji u dijelu zajedničkih aktivnosti.

Strateški cilj 8.3. - UNAPRIJEDITI SARADNJU DOMAĆIH INSTITUCIJA U PROCESU EDUKACIJE.

U procesu izrade programa početne obuke i stručnog usavršavanja, te njihove realizacije Centri saraduju sa određenim domaćim institucijama.

U narednom periodu potrebno je unaprijediti saradnju u pogledu razmjene informacija, organizacije zajedničkih edukacija sudija i tužilaca sa drugim ciljnim grupama (npr. zajednička obuka policijskih službenika i tužilaca) i drugih tekućih pitanja.

Aktivnost: Osigurati barem jedan događaj godišnje sa rukovodiocima / predstavnicima relevantnih institucija.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Centri su unaprijedili sistem saradnje sa svim relevantnim institucijama.

Strateški cilj 8.4. - UNAPRIJEDITI SARADNJU IZMEĐU CENTARA ZA EDUKACIJU I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA KOJE SE BAVE EDUKACIJOM SUDIJA I TUŽILACA

Odluke VSTV BiH kojima se u obaveznu obuku sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini priznaje samo obuka organizirana na osnovu programa rada Centara, unaprijedile su saradnju Centara sa međunarodnim organizacijama. Potrebno je kontinuirano insistirati na dosljednoj primjeni ovih odluka i unaprjeđenju saradnje s međunarodnim organizacijama.

Centri su članovi Lisabonske mreže Evropske komisije za efikasnost pravosuđa i posmatrači Evropske mreže za obuku pravosuđa, ali zbog ograničenih ljudskih i materijalnih resursa do sada nisu bili u mogućnosti pratiti i izvršavati prava i obaveze koje proizilaze iz učešća u ovim mrežama.

Aktivnost: Osigurati dodatne resurse kako bi se Centri aktivnije uključili u rad ovih mreža.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Centri su nezaobilazni akteri u procesu edukacije sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini. Sve obuke se odvijaju u isključivoj saradnji s Centrima.

Strateški cilj 8.5. - UNAPRIJEDITI SARADNJU IZMEĐU CENTARA ZA EDUKACIJU I NEVLADINIH ORGANIZACIJA KOJE SE BAVE EDUKACIJOM SUDIJA I TUŽILACA

Nevladine organizacije prilikom implementiranja projektnih aktivnosti nerijetko se bave i stručnim usavršavanjem sudija i tužilaca u smislu izvještavanja o određenim pojavama i aktivnostima Centara, te organiziranjem obuka za nosioce pravosudnih funkcija.

Aktivnost: Osigurati da nevladine organizacije koje se obraćaju Centrima radi obuke, poštuju pravila i procedure Centara za edukaciju kroz blagovremenu i direktnu komunikaciju.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Centri su nezaobilazni akteri u procesu edukacije sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini. Sve obuke se odvijaju u isključivoj saradnji s Centrima.

Strateški cilj 8.6. UNAPRIJEDITI SARADNJU SA INSTITUCIJAMA ISTIH NADLEŽNOSTI U REGIJI

Saradnja sa pravosudnim akademijama i Centrima za obuku sudija i tužilaca iz regije neophodan je iskorak u poboljšanju obuke za sudije i tužioce u Bosni i Hercegovini. Zajedničko pravno naslijeđe, ali i aktuelni pravni promet, čini naše pravne sisteme vezanim.

Aktivnost: Poboľšati saradnju kroz regionalne projekte i bilateralne posjete .

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Poboľšana saradnja sa institucijama u regiji.

Aktivnost: Obezbijediti uslove za razmjenu edukatora.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Efikasan sistem obuke o pravnim pitanjima relevantnim za obuku, a koji se tiču prava zemalja iz regije.

Strateški cilj 8.7. UNAPRIJEDITI SARADNJU SA AKADEMSKOM ZAJEDNICOM U BIH

Akadska zajednica u BiH predstavlja značajan izvor znanja u oblasti novih propisa sudijama i tužiocima, a pravosudna zajednica, s druge strane, predstavlja akademskoj zajednici (kako nastavnicima, tako i studentima) značajan izvor prakse.

Aktivnost: Unaprijediti saradnju kroz zajedničke aktivnosti.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Unaprijeđena razmjena znanja i iskustava između akademske i pravosudne zajednice posredstvom Centara.

Strateški pravac 9: BUDŽETI I UPRAVLJANJE RESURSIMA

Centri za edukaciju sudija i tužilaca se finansiraju iz entitetskih budžeta, subvencija gradova i općina, donacija i poklona domaćih i stranih fizičkih i pravnih lica i međunarodnih organizacija, pozajmica i od naknada za usluge koje obavljaju.

Od svog osnivanja, Centri kontinuirano rade na uspostavljanju odgovarajućih uvjeta za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti. Bez obzira na postignuti napredak, potrebno je i dalje jačati kadrovske i materijalno-tehničke kapacitete Centara.

STRATEŠKI CILJEVI:

Strateški cilj 9.1 - KREIRATI ODRŽIV BUDŽET

Budžet Centara za edukaciju obuhvata ne samo troškove koordinacije i izvođenja obuke (npr. iznajmljivanje prostorija, usluge itd.), nego i resurse uložene u obuku na ime učešća pripravnika, stručnih saradnika, sudija i tužilaca u obuci, bilo da su u ulozi edukatora ili polaznika.

Aktivnost: Nastaviti planirati održivi budžet, jer samo na taj način se mogu procijeniti svi resursi uloženi u obuku i postići realan budžet.

Rok: Kontinuirano

Očekivani rezultat: Centri imaju budžet koji omogućava neometano odvijanje redovnih aktivnosti.

Strateški cilj 9.2 - OSIGURATI BUDŽET ZA KLJUČNE OBUKE

Mjere štednje koje su utjecale na smanjanje budžeta javnih institucija u BiH su značajno utjecale i na budžete Centara za edukaciju. Bez obzira na ova smanjenja, Centri su u proteklom periodu u potpunosti realizirali planirane aktivnosti.

Aktivnost: Osigurati sredstva za ključne obuke, vodeći računa da se prihvatanjem donatorskih sredstava ne dovede u pitanje njihova nezavisnost.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Centri imaju budžet koji omogućava realizaciju ključnih obuka.

Strateški cilj 9.3 - OSIGURATI BUDŽET ZA PROVOĐENJE PROJEKTNIH AKTIVNOSTI

Centri učestvuju u realizaciji određenih projekata koji se tiču edukacije, a koje planiraju druge organizacije ili institucije. Dešava se da troškovi nastali realizacijom edukativnih aktivnosti nisu finansirani iz samih projekata, nego iz, ionako ograničenih, budžetskih sredstava.

Aktivnost: Prilikom planiranja projektnih aktivnosti i budžeta za njihovo provođenje (edukativne aktivnosti iz nadležnosti Centara) potrebno osigurati finansijska sredstva za aktivnosti koje će implementirati Centri.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Centri su uključeni u izradu projektnih prijedloga i planiranje budžeta za izvršenje projektnih (edukativnih) aktivnosti.

Strateški cilj 9.4 - OSIGURATI BUDŽET ZA IZRADU, REVIDIRANJE I IZDAVANJE EDUKATIVNIH MATERIJALA

Strateškim pravcem 7. ove Strategije, planirano je da Centri preduzmu određene radnje u pogledu postojećih i budućih edukativnih materijala. Kako realizacija strateških ciljeva 7.3., 7.4., 7.5. i 7.6. direktno zavisi od obezbjeđenja finansijskih sredstava u tu svrhu, a s obzirom da istima Centri trenutno ne raspolažu, to je potrebno preduzeti određene mjere kako bi se ta sredstva u budućnosti obezbijedila i na taj način omogućilo ostvarenje pomenutog strateškog pravca.

Aktivnost: Osigurati sredstva za izradu novih, revidiranje postojećih i izdavanje novih edukativnih materijala, kao i sredstava za obogaćivanje bibliotečkog fonda.

Rok: Kontinuirano.

Očekivani rezultat: Centri imaju budžet koji omogućava realizaciju strateškog pravca 7. ove Strategije.

Strateški cilj 9.5 – ZAHTIJEVATI POVEĆANJE BUDŽETA CENTARA

Unazad nekoliko godina, entitetske vlade i Vlada Brčko Distrikta BiH svake godine Centrima dodjeljuju sve manji iznos budžetskih sredstava koji je nedovoljan za realizaciju svih potrebnih aktivnosti.

Aktivnost: Centri za edukaciju i Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH će se obratiti nadležnim ministarstvima i vladama entiteta i Brčko Distrikta BiH u pogledu boljeg i realnijeg

kreiranja budžeta Centara.

Rok: Oktobar 2017. godine.

Očekivani rezultat: Povećani budžeti Centara za edukaciju.

Poglavlje 4 – IMPLEMENTACIJA STRATEGIJE I IZVJEŠTAVANJE

Uspješnost implementacije Strategije zavisice od angažmana, ne samo Centara za edukaciju sudija i tužilaca, nego i svih drugih relevantnih institucija, koje su u zakonodavnom okviru navedene kao značajne za edukaciju sudija i tužilaca. To se prvenstveno odnosi na dodatni angažman VSTV-a BiH, a potom i bližu saradnju sa drugim institucijama navedenim u poglavlju o Strateškom pravcu broj Osam (8).

Za implementaciju Strategije kreirace se dvogodišnji akcioni planovi koji su podložni reviziji i poboljšanjima po okončanju izvještajnih perioda. Sve aktivnosti koje su predviđene akcionim planovima, trebale bi biti uzete u obzir i pri godišnjem planiranju rada i aktivnosti svih pravosudnih institucija.

Neophodno je naglasiti da implementacija Strategije u velikoj mjeri ovisi od donatorskih finansijskih sredstava te je u tom smislu neophodna podrška domaćih i stranih organizacija.

Izvještaji o implementaciji Strategije izrađivat će se se jednom godišnje, po okončanju kalendarske godine, za prethodnu godinu, a najkasnije do 31. januara bit će ponuđeni upravnim odborima Centara na usvajanje te potom i VSTV BiH.

Sadržaj izvještaja o implementaciji Strategije će se fokusirati na slijedeće segmente:

1. Strateški ciljevi – monitoring ostvarenja strateških ciljeva
2. Akcioni planovi – monitoring implementacije akcionih planova
3. Obezbeđenje finansijskih sredstava za provedbu aktivnosti
4. Preporuke za eventualno poboljšanje akcionih planova.

Indikatorima se smatra stepen implementacije strateškog cilja ili aktivnosti iz akcionog plana.

ZAVRŠNE NAPOMENE

Ovom Srednjoročnom strategijom postavljeni su pravci razvoja početne obuke i stručnog usavršavanja sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini i djelovanja svih institucija uključenih u ovaj proces.

Kroz devet strateških pravaca definirano je ukupno 34 strateška cilja čijem je definiranju prethodila analiza različitih modela strukture obuke, programa obuke, metoda i slično, kao i analiza preporuka brojnih institucija. Ovi će ciljevi u procesu implementacije i kroz akcijske planove detaljnije biti razrađeni uz aktivno učešće svih odgovornih aktera koji su tokom izrade Strategije postigli saglasnost oko prioritarnih aktivnosti, rokova i očekivanih rezultata.

Realizacija Strategije predstavljat će izazov s obzirom na finansijski okvir u kojem djeluje pravosudni sistem Bosne i Hercegovine. Ove okolnosti uzrokovale su da je u narednom četvorogodišnjem periodu stavljen akcenat na aktivnosti koje su realno provedive i neophodne za daljnju izgradnju pravosudnih kapaciteta.

Također je potrebno imati u vidu da se proces edukacije budućih pravosudnih kadrova i imenovanih sudija i tužilaca odvija u dinamičnom okruženju, te će se tokom provedbe Strategije periodično razmatrati potreba za njenim revidiranjem, a u cilju usaglašavanja sa drugim strateškim dokumentima, te potrebama korisnika obuke.